

پدیدارشناسی ادراکات حسی در باززنده‌سازی بناها (بررسی موردی: موزه کلمبا در شهر کلن آلمان اثر پیتر زومتور)

محمدامین شریفیان^{*1}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، (sharifian.amin@yahoo.com)

چکیده

پدیدارشناسی در معماری، «نگاه ناب و عمیق» به معماری از طریق آگاهی‌ای است که آن را تجربه می‌کند. پدیدارشناسی معماری، به دنبال زبان درونی بناهاست. از این منظر، غنای یک اثر هنری و از جمله معماری، برگرفته از سرزندگی انگاره‌هایی است که برمی‌انگیزد. معماری، بیش از دیگر صور هنر، درگیر ادراکات حسی بی‌واسطه ماست. رویکرد پدیدارشناسانه به ادراکات حسی در خلق فضا، ضمن ارتقای کیفیات فضای معماری، قابلیت ادراک محیطی را افزایش می‌دهد. هدف اصلی از پژوهش حاضر، بررسی پدیدارشناسانه ادراکات حسی در معماری و چگونگی به کارگیری آن در حوزه باززنده‌سازی بناهاست. در این راستا، بررسی خلق فضای ادراکی، روابط مابین احساس، ادراک و باززنده‌سازی فضا، و نیز مرور نظریات صاحب‌نظران در زمینه پدیدارشناسی ادراکات حسی و باززنده‌سازی بناها با استفاده از روش تحقیق کیفی و پدیدارشناسانه مدنظر خواهد بود. بناهای تاریخی از آن‌جا که بخش‌هایی از ثروت‌های فرهنگی و تاریخی اقوام و ملل مختلف هستند، جزو برجسته‌ترین رویدادگاه‌ها به شمار رفته و همواره حائز اهمیت بوده‌اند؛ چرا که مجموعه‌هایی هستند که محمل حیات اجتماعی و مدنیت، و انعکاسی از فرهنگ آن ملل در بستر تاریخ بوده‌اند. در این پژوهش، باززنده‌سازی موزه کلمبا در شهر کلن آلمان به مثابه نمونه‌ای مناسب در این زمینه، مورد بررسی و ارزیابی پدیدارشناسانه قرار گرفته است. طرح پیتر زومتور، باززنده‌سازی فضا از طریق تغییر کاربری مخروبه‌های بازمانده از کلیسای بمباران‌شده توسط نیروهای متفقین در طی جنگ جهانی دوم است. باززنده‌سازی موزه کلمبا، با درگیر کردن و برانگیختن احساسات ناب مخاطب، سبب درکی شگرف نسبت به ذات طرح نخستین می‌شود و روایت‌های مستتر در بافت را نمایان می‌سازد که این امر، بیان‌گر توانمندی هنر معماری در به فکر واداشتن مخاطب و القای درک ارزش‌های تاریخی-فرهنگی نهفته در زمینه قرارگرفته در آن است. نتایج این پژوهش بیان می‌کند که تجربه سکوت، خاطره و تخیل، گذر زمان، نور و سایه، شفافیت، پدیده رنگ، بافت، ماده و جزئیات، همگی از جمله مواردی هستند که تجربه کامل معماری نقش دارند و پیتر زومتور با به کارگیری این پدیده‌ها، موجبات تقویت ادراکات حسی را در باززنده‌سازی موزه کلمبا فراهم آورده است.

واژه‌های کلیدی: پدیدارشناسی، ادراکات حسی، باززنده‌سازی بناها، پیتر زومتور، موزه کلمبا.